

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 19246-06-20 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

בפני כבוד השופט אמיר דהאן

המבקש

חיים גדיה

נגד

המשיבה

מדינת ישראל – רשות המיסים

פסק דין

זוהי תובענה של נישום נגד רשות המיסים, שהוגשה על דרך של המרצת פתיחה. הסעדים שהתבקשו בהמרצת הפתיחה היו:

1. פסק-דין הצהרתי שיקבע כי שומת מס הכנסה לשנת 2015 המחייבת אותו בתשלום 650,000 ש"ח – בטלה.

2. פסק-דין הצהרתי המצהיר כי התובע זכאי לקבל עבור "החברה לניהול ולתכנון פרויקטים בע"מ", ח.פ. 513782441, שומת מס הכנסה לשנת 2015 המביאה בחשבון את הפסדיה של החברה.

משהוגשה המרצת הפתיחה, התבקשו והתקבלו תגובת המשיבה ותשובה לתגובה זו. בית-המשפט הורה לצדדים להתמקד בתשתית העובדתית ובטיעון המשפטי הנוגע לסמכותו העניינית להיזקק להליך זה.

בית-המשפט מצא כי על פני כתבי טענות אלה ומן התשתית העובדתית המוסכמת העולה מהם, נובע כי עניינו של הסכם השומה והתביעה לביטולו אינם מצויים בסמכותו העניינית של בית-משפט זה. בהתאם לכך החליט בית-המשפט לנקוט את הדרך הדיונית

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 20-06-19246 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

הסלולה על-פי תקנה 257 לתקסד"א, לתת את פסק-הדין בהמרצת הפתיחה על יסוד החומר המצוי בפניו ולנמקו בקיצור.

מוסכמות עובדתיות

התובע היה בעליה ומנהלה של חברה פרטית בשם "החברה לניהול ולתכנון פרויקטים בע"מ" ח.פ. 513782441 (להלן: החברה).

הנתבעת חשדה, על יסוד ספרי החברה, כי התובע משך כספים מן החברה באופן העשוי ליצור חבות מס בשנת המס שבה נמשך ולפיכך זימנה את התובע להליך של בירור בפני פקיד השומה וזהו הליך בירור המצוי בסמכותו של פקיד השומה על-פי סעיף 135(1)(א) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

התובע התייצב להליך וההליך הסתיים בחתימת הסכם שומה ובשומה שבאה בעקבותיו. בשומה זו היה הוא עצמו הנישום ולא החברה.

טענות הצדדים בשאלת הסמכות העניינית

התובע טוען כי מדובר בתביעה חוזית פשוטה לביטול הסכם שומה על-פי חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, בעילות ביטול של פגמים בכריתה, והעילות הן לחץ איומים עושק וסחיטה. לשיטת התובע מצויה הסעדים המבוקשים בתחום סמכותו של בית-משפט זה, ככל תביעה חוזית.

הנתבעת סבורה כי התובענה אינה מצויה בסמכותו העניינית של בית-משפט זה. בתגובתה פורשת הנתבעת ניתוח משפטי הגורס כי המסגרת המשפטית להסכם השומה שבנדון נתונה בסעיף 152(א) לפקודה. הסכם שכזה הוא סופי, אין אחריו ולא כלום, ואינו ניתן לשיטתה לביטול כלל. לחלופין טענה הנתבעת כי אם בכל זאת ייקבע כי הסכם השומה ניתן לביקורת שיפוטית, הרי שבית-המשפט המוסמך לדון בביטולו הוא בית-המשפט המחוזי מכוח סמכותו השיורית.

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 20-06-19246 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

הנתבעת פירטה את עמדתה על דרך השלילה וטענה כי:

- ההסכם אינו נתון לערעור מס הכנסה בפני בית-המשפט המחוזי על-פי סעיף 153 לפקודה, שכן סעיף זה מחריג במפורש שומות מס הכנסה על-פי סעיף 152(א).
- ההסכם אינו נתון להליכי ההשגה ("פתיחת שומה") המיוחדים בפני המנהל לפי סעיף 147 לפקודה מפני שאין המדובר במקרים חריגים שבהם טעה פקיד השומה בשיקול-דעתו או בדין.
- ההסכם אינו בסמכותו של בית-המשפט לעניינים מנהליים מפני שאינו יכול להיות מסווג כ"החלטה מנהלית אחרת" על-פי חוק בית המשפט לעניינים מנהליים.
- ההסכם אינו בסמכותו של בית-משפט השלום, שכן החוק לא הקנה לו סמכות ישירה בעניין הסכמי שומה בין נישום ופקיד שומה.

המסקנה הסופית שהציעה הנתבעת הייתה לקבוע כי ההסכם הוא סופי ואין אחריו ולא כלום, ולחילופין כי התובענה בגינו מצויה בסמכותו של בית-המשפט המחוזי מכוח סעיף 40(2) המביאה בסמכותו השיורית של בית-המשפט המחוזי כול עניין שאיננו בסמכותו הייחודית של בית דין אחר.

עוד נאמר כי אין אפשרות חוקית להיזקק לסעד שהתבקש בדבר הוצאת שומה לחברה, כי ההסכם ממילא עוסק רק בשומה אישית של התובע בגין כסף שנטל מהחברה ולא בשומה שיצאה לחברה.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית של הסכם השומה על פי העובדות המוסכמות אינה מצויה בסעיף 152(א) כפי שמניחה הנתבעת, ואינה מצויה רק בחוק החוזים כפי שמניח התובע, אלא שהיא מצויה בסעיף 145 לפקודה, העוסק בשומה ראשונה שנערכה על-פי הסכם. סעיף 152(א) זה עוסק במפורש, הן על-פי כותרתו והן על-פי נוסחו, בהסכם שנכרת לסיום

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 20-06-19246 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

מחלוקת של שומה שהוגשה עליה השגה. אלא שאין בפני בית-המשפט כול טענה עובדתית לכך שהתובע הגיש השגה. העובדות המוסכמות מצביעות כי התובע לא הגיש כול השגה, ולפיכך אין הסכם השומה בא בגדר ההסכמים המסיימים מחלוקת בהשגה על-פי הפרק השני שכותרתו "השגה וערעור", והוא הפרק המכיל את סעיף 152(א).

ברור על פני העובדות המוסכמות כי הסכם השומה נשוא התביעה הוא הסכם מסוג אחר, מפני שהשומה שהוצאה לתובע הינה למעשה שומה ראשונה שהוסכמה בין התובע לפקיד השומה לאחר בירור ואיננה תוצאה של השגה. יצירת שומה בדרך משותפת זו מתאפשרת במפורש על-פי סעיף 145(א)(2) לפקודה, שזה נוסחו:

(2) פקיד השומה רשאי, תוך ארבע שנים מתום שנת המס שבה נמסר לו הדו"ח, לבדוק אותו ולעשות אחת מאלה:

(א) [...]

(ב) לקבוע לפי מיטב שפיטתו את סכום הכנסתו של אדם, את הניכויים, הקיזוזים והפטורים המותרים ממנה על פי כל דין ואת המס שהוא חייב בו, אם יש לו טעמים סבירים להניח שהדו"ח אינו נכון; שומה לפי פסקת משנה זו יכול שתיעשה בהתאם להסכם שנערך עם הנישום (ההדגשה הוספה)

כמו כן, קובע סעיף 145(ב) לפקודה:

לא מסר אדם דו"ח ופקיד השומה סבור שאותו אדם חייב לשלם מס, רשאי הוא לקבוע לפי מיטב שפיטתו את סכום הכנסתו החייבת של אותו אדם ולשום אותו לפי זה [...]

התהליך אשר אירע היה תהליך פשוט. אחת היא אם התובע מסר קודם לכן דו"ח על הכנסתו או שלא. יצירת שומת המס הינה בסמכות פקיד השומה. על-פי העובדות המוסכמות, התובע זומן לבירור אצל פקיד השומה, הבירור בוצע, פקיד השומה הציע שומה, והתובע קיבל את ההצעה. בין אם נכרת ההסכם מחמת פגמים בכריתה ובין אם לאו, עדיין מדובר בשומה ראשונה ולא בהשגה, ושומה זו הוצאה בסמכות המסורה לפקיד השומה על-פי סעיף 145. שומה זו, ככל שומה, נתונה להשגה על-פי סעיף 150 לפני פקיד שומה אחר, או על-פי סעיף 147 בפני המנהל, אם היא ניתנה בנסיבות חריגות

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 20-06-19246 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

כפי שטוען התובע. כך או כך, מדובר בשומה שבוודאות לא הוגשה עליה השגה והיא נתונה להשגה ומצויה בסמכות מינהלית ייחודית של מי שמוסמך לשמוע השגות על שומת מס הכנסה, ולא בסמכותו העניינית של בית-משפט השלום.

החוק אינו מגביל את פקיד השומה או המנהל בהשגות על שומות מוסכמות (וראו ע"א 7726/10 מדינת ישראל נ' מחלב (16.10.2012), שם נידונו שומות בהסכמה שנפתחו מחדש על-ידי המנהל על-פי סעיף 147). אם אכן תוגש השגה שכזו, תינתן בה החלטה והיא תידון במסלול המנהלי והערעורי המיוחד הקבוע בסעיף 147 להשגה בפני המנהל ביוזמת נישום, או לפי המסלול הקבוע בפרק השני, בהשגה בפני פקיד שומה על-פי סעיף 150 – תלוי בהליך שאותו יבחר התובע כדי להשיג על השומה. השגה על-פי סעיף 150, אם תוגש, עשויה להסתיים בהחלטה פקיד שומה אחר, הנתונה להליך ערעור מסים בפני בית-המשפט המחוזי על-פי סעיף 152(א), או בהסכם שומה נוסף על-פי סעיף 152(ב), הנתון לביקורת שיפוטית באמצעות המרצת פתיחה.

כאמור, השומה המוסכמת שמתבקש ביטולה אינה שומה מוסכמת שחל עליה סעיף 152(ב), אך לשם שלמות הדיון ייאמר כי גם אילו הייתה שומה שכזו בפני בית-המשפט, סבור בית-המשפט כי הסכמי שומה המסיימים את המחלוקת בהשגה לפי סעיף 152(ב) נתונים לביקורת שיפוטית בעילות חוזיות בהמרצת פתיחה, אך צדם המינהלי הברור מרחיק אותם מגדר תחום סמכותו העניינית של בית-משפט השלום, אשר מוגדרת בסעיף 51 לחוק בתי המשפט והם נתונים לסמכותו השיורית של בית-המשפט המחוזי. סמכות זו תואמת גם את האינטרס של יעילות הדיון ומומחיות הערכאה הדנה כדבר שבשגרה בתחומים המיוחדים של מיסוי והחלטות מנהליות.

משכך, קובע בית-המשפט כי הסעד הראשון של ביטול שומה ראשונה בהסכם או שלא בהסכם על-פי סעיף 145 מצוי בסמכותה העניינית של הרשות המינהלית בהליכי השגה, ואינו בסמכותו של בית-משפט השלום.

הסעד ההצהרתי השני של הצהרה על זכאותה של החברה, שכלל אינה בעלת דין, לקבל שומת מס הכנסה המגיעה לה מכוח הפסד נטען של 4,500,000 ש"ח, גם הוא אינו בסמכות בית-משפט השלום. מן המוסכמות העובדתיות עולה כי החברה הגישה דו"ח

בית משפט השלום בירושלים

ה"פ 20-06-19246 גדיה נ' מדינת ישראל – רשות המיסים

לשנה זו. אם רצונה בתיקונו או בשינוי השומה, הרי שתרופתה בהליכי השגה וערעור על-פי הפרק השני וסעיפים 150-153 לפקודה, ובוודאי שאין בית-משפט השלום מוסמך להורות על עריכת שומות מס חדשות לתאגיד בכלל, ולתאגיד שאינו בעל דין בפרט. גם אילו הייתה החברה בעלת דין והייתה מבקשת סעד של צו עשה או הצהרה על זכאות לשומה חדשה המכירה בהפסד לצורכי מס של 4,500,000 ש"ח, וגם אילו הייתה נמצאת סמכות לבית-משפט הדן בהליך אזרחי להורות על עריכת שומה – הרי ש"שווי הנושא" האמור בכתב התביעה הוא גובה ההפסד שנתבקשה ההכרה בו, והוא עולה בוודאי על סמכותו של בית-משפט זה.

סוף דבר, מצא בית-המשפט לדחות את התביעה מחוסר סמכות עניינית. מובן ומודגש כי דחייה זו אינה יוצרת כשלעצמה מעשה בית-דין המונע מן התובע לפנות אל רשות המיסים בהליכי השגה או הארכת מועד להגשת השגה.

משנמצא כי מקומם הראוי של הסעדים המתבקשים אינו בסמכות של בית-משפט כלשהו, לא יעברנו בית-המשפט לבית-משפט אחר.

בנסיבות העניין – אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ט אב תש"פ, 09 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

אמיר דהאן, שופט

